

Diskusija o jugoslovansko-italijanski meji

Francoska črta, ki pušča izven meja 180.000 Jugoslovancev, je za Jugoslavijo nesprejemljiva

Češkoslovaška delegacija podpira zahtevo Jugoslavije, naj se spremeni predložena črta

Beograd, 5. sept. Posebni dopisnik Tanjuga poroča:

Danes dopoldne se je v teritorialno politični komisiji za Italijo pričela diskusija v predlogu Sveta ministrov, naj bi nova jugoslovansko-italijanska meja potekala vzdolž tako imenovane francoske črte in da bi vzpostavilo svobodno ozemlje Trsta, omejeno po francoski črti, na severu pa s črto, ki poteka od Devina v tržaškem zalivu.

Prvi govornik v diskusiji je bil delegat Češkoslovaške Jan Masaryk. On je v ostri kritiki orisal sedanji predlog za razmejitev med Jugoslavijo in Italijo, opozoril na njegovo nepravilnost ter izjavil, da bo češko-slovaška delegacija podpirala zahtevo Jugoslavije, da se predložena črta spremeni. Zlasti je navedel nepravilnost in nevarnost, ki jo vsebuje sama črta, naj se Trst poveže z Italijo odločitve, naj se Trst poveže z Italijo preko ozkimi koridorjem, ki prehaja preko jugoslovanskega ozemlja, ki je naseljeno izključno z jugoslovanskim prebivalstvom.

Meni koridorji niso ljubi, vzbujajo mi strah — je rekel Jan Masaryk in pripomnil, kako težke izkušnje je bilo treba pretrpeti zaradi podobnih koridorjev.

Poudaril je, da je celotno ozemlje vzhodno od Soče samo slovensko, da je Italija razprostrla svojo oblast vzhodno od Soče šele po letu 1918. Za samo mesto Trst bi bilo netočno govoriti, da je italijansko. Zgrajeno je bilo v tem obsegu za časa Avstro-ogrske, pionirji njegove izgradnje pa so bili Slovani. Masaryk je našteval imena ustanoviteljev tržaške ploveh: Kozulič (Cosulich), Topič (Topich), Kocič (Cocich) in drugi, ki so vsa slovenska imena. Italijanski jezik v Trstu je bil v benečanski dobi samo »lingua stranac« — jezik trgovcev in menjalcev. Masaryk je prav tako poudaril, da je Češkoslovaška zelo prizadeta pri vprašanju rešitve, ki se bo sprejela glede Trsta, kajti Trst predstavlja vazno pristanišče za Češkoslovaško prekomorsko trgovino. Izrazil je upanje, da ne bodo sprejeli take odločitve, ki bi rodila samo napetost in zmešnjavo v tem mestu. Izjavil je, da bo zaradi vsega tega podprl jugoslovanski amandement glede razmejitve med Jugoslavijo in Italijo.

Jugoslavija je dežela, ki ni nikoli stremela po ekspanziji in ki ni nikoli težila k imperializmu — je rekel Masaryk.

Južnoafriška delegacija predlaga, naj se področje svobodnega ozemlja Trsta poveča in obseže tudi zapadno istrsko obalo

Vendar pa sta na današnji seji nastopila tudi dva predstavnika držav, ki sta daleč od evropskega kontinenta, držav, ki nista pretrpeli fašistične invazije in okupacije. Ti dve sta podali take predloge, ki predstavljajo neprikrito podporo italijan, ekspanzionizmu. Delegata Južne Afrike in Brazilijske sta podala predloge, ki stremijo po nadaljnjem razkosanju Julijske krajine.

S svojim današnjim nastopom glede vprašanja italijansko-jugoslovanske meje je dala južnoafriška delegacija nov in očividni dokaz, da je v zadnjem času prevzela nase vlogo avstralske delegacije, vlogi ki jo slednja ni več v stanju vršiti, ker je že popolnoma razkrinkana in diskreditirana, vlogi, ki obstoja v brezvestnem prizadevanju, da se vse odločitve konference izpremenijo v korist

Beloruska delegacija predlaga, naj se meja v spodnjem toku Soče korigira, obseg tržaškega teritorija pa zmanjša

Po brazilski delegaciji se je prijavil k besedi šef beloruske delegacije Kiseljev, da bi podal razloge, ki so bili vodilni za to, da je beloruska delegacija predlagala svoj amandement glede jugoslovansko-italijanske meje, ki popravljiva krivice, zadane narodu Jugoslavije, ki jih vsebuje predlog o francoski črti. V smislu tega predloga, bi naj se meja v svojem začetku skladala s francosko črto in od točke Peč pa vse do vasi Robiše, od tu bi krenila proti jugovzhodni, pri čemer bi pustila Jugoslaviji vasi južno od Matajurka. Pri steku reke Kozica in Rbeč naj bi sledila dalje na jug preko Stare gore do reke Idrijce. Potem naj bi potekala vzdolž reke Idrijce do točke vzhodno od vasi Praprotno ter nadaljevala proti jugu, nakar bi se obrnila proti vzhodu, prešla železniško progo med krajem Ločnik in Gorico, in dosegla Sočo na kraju, kjer se izliva vanjo Vipava. Od tu bi naj se meja nadaljevala proti jugu do ustja Timave med Trzicem in Sv. Ivanom, kjer naj bi prišla do Jadranskega morja.

Kiseljev je dalje poudaril, da se

onega bloka sil, ki želi diktirati svojo voljo na konferenci in ki stremi po prevladi po vsem svetu.

S svojim predlogom, naj se ozemlje tako imenovane »svobodnega ozemlja Trsta« poveča z ozemljem južne in zapadne Istre, omejeno po tako imenovani »angleški črti«, južnoafriška delegacija ni samo nudila odkrite podpore italijanskemu imperializmu, ampak tudi onim, ki so zainteresirani na tem, da se ta podpora italijanskim imperialistom daje.

Južnoafriški delegat se je v svojih poizkusih, da bi obrazložil, zakaj naj bi bil še en del jugoslovanske Istre iztrgan iz jugoslovanskega nacionalnega ozemlja, poslužil »argumentacije Bonomi-ja in italijanske spomenice. Predvsem je podal trditve, da francoska črta prepušča veliko večje število Italijanov Jugoslaviji, kakor Jugoslovancev na ozemlju, ki bi naj bilo prepuščeno Italiji, pri čemer se je vsakakor poslužil falzificiranih italijanskih podatkov iz leta 1921. Nato je izjavil, še vedno v smislu Bonomi-jeve argumentacije, da bi bilo treba po francoski črti vzpostaviti tako imenovano »etnično ravnotežje«, po katerem bi bilo zaradi majhnih osamljenih italijanskih otokov na strnjem etničnem ozemlju Jugoslavije treba pustiti pod italijansko oblastjo dele jugoslovanskega ozemlja z njenim jugoslovanskim prebivalstvom. Dalje je rekel, da je to ravnotežje »prizadeto« zaradi vzpostavitve »svobodnega ozemlja Trsta«, iz česar izhaja »zaključek«, da je treba od Jugoslavije odvzeti nov del njene nacionalnega ozemlja.

On — predstavnik dežele, v kateri se izvaja najpogostejše zatiranje in odrekanje pravice domačemu prebivalstvu črne kože, je izrazil »bojazneno, da ne bi bila italijanska manjšina v Jugoslaviji podvržena represalijam. V tem cilju je izjavil, da smatra, da je v interesu tako Italije kot Jugoslavije, da se celotna polovica Istre vključi v »svobodno ozemlje Trsta« pod nevtralno suverenostjo.

Braziliska delegacija predlaga, naj se vprašanje jugoslovansko-italijanske meje odloži za eno leto

V hinavstvu je južnoafriškega delegata še stokrat presegel delegat Brazilije, ki se je skliceval na interese miru ter s svojim predlogom dejansko stremel po uresničenju načrta, ki predstavlja največjo grožnjo za mir in dobre odnose med narodi. Braziliska delegacija je podala predlog, da naj se rešitve vprašanja jugoslovansko-italijanske meje odloži za leto dni. Za tem pa naj bi vlade štirih sil sprejele tozadevno odločitev. V vmesnem času bi nova komisija strokovnjakov šele proučila stvar. Se za leto dni naj bi se podaljšalo trpljenje ljudstva Julijske krajine in sedanja vojaška okupacija cone »A«, ki je privedla do tega, da je cona postala središče nemirov in ogrožanja miru ter zatočišče fašistov in vojnih zločincev.

spor o meji med Jugoslavijo in Italijo v teku zadnjih mesecev stalno obravnava na strah tiska in da je pozornost vsega svetovnega javnega mnenja priklopana na ta spor, pričakuje pravično rešitve, nakar je rekel:

»Francoska črta, ki se nam priporoča, je umetna in nepravilna, ker ne temelji na etničnem načelu in ne odgovarja odločitvi Sveta ministrov za zunanje zadeve v Londonu septembra 1945, v kateri je rečeno, da mora biti črta italijansko-jugoslovanske meje etnična meja, tako da bi ostalo čim manjše število prebivalcev pod tujim gospostvom, in da bi se pri odrejanju meje morale upoštevati ekonomske potrebe prizadetega prebivalstva. Na žalost, se pri reševanju tega izredno važnega vprašanja ni vzel za temelj niti etnični princip. Francoski strokovnjaki so izjavili, da je francoska črta določena po načelu tako imenovanega »etničnega ravnotežja«.

Toda ali se to lahko imenuje »etnično ravnotežje«, ako se po francoski črti pušča izven meja Jugoslavije 180.000 Jugoslovancev, ki strnjeno

naseljujejo svoje nacionalno ozemlje, medtem ko se pušča v Jugoslaviji v celoti samo 80.000 Italijanov, ki so v ogromni večini potomci benečanskih kolonistov in ki živijo razkropljeno po mestih na jugoslovanskem ozemlju. Naravno je, da se francoska črta ne more imenovati »črta etnične ravnotežja«. Nasprotno se lahko imenuje črta »etnične krivice«. Za tem je Kiseljev podal predloge beloruske delegacije glede izpremembe francoske črte, v smislu katerega, naj bi ostali Jugoslovanci jugovzhodni del Beneške Slovenije, mesto Gorica in del ozemlja južno od Gorice do Soče, ki odstranjuje umetni koridor med ozem-

Razvoj slovenskih pokrajin je organsko povezan z morjem in tržaško luko

je izjavil Kiseljev na seji politično-teritorialne komisije za Italijo

Pariz, 5. sept. Posebni dopisnik Tanjuga poroča: Na seji politično-teritorialne komisije za Italijo je beloruski delegat Kiseljev v svojem govoru o Beneški Sloveniji in Trstu dejal med drugim:

»Prišel bom s sektorjem Beneške Slovenije. Prvotni prebivalci tega ozemlja so izključno Slovenci. Po italijanskem uradnem štetju iz leta 1921 je bilo na tem ozemlju 15.000 prebivalcev, od katerih jih je bilo samo 400 italijanske narodnosti. Naravno je, da bi moralo to ozemlje na temelju etničnega načela pripasti Jugoslaviji.

Če preidemo na področje Gorice, moram reči, da se naša črta razlikuje od francoske po tem, da pušča Jugoslaviji Gorico in nekaj vasi zapadno in južno od mesta, predel, ki šteje kakih 40.000 ljudi, med katerimi je 30.000 v samem mestu Gorici.

Meja, ki jo mi predlagamo, poteka tako, da pušča Italiji vse naselbine z italijansko večino prebivalstva in nobene slovenske vasi, medtem ko se istočasno pušča Jugoslaviji vse naselbine s slovensko večino prebivalstva in nobena vas z italijansko večino. V sistem delu, ki se daje Jugoslaviji, živijo Italijani izključno v narodnostno mešanem mestu, Gorici. Po avstrijskem štetju iz leta 1910, ki je še najbližje resnici, je živelo v mestu od skupnega števila 31.000 prebivalcev 14.812 Italijanov in 10.868 Jugoslovancev. Ako je danes število Italijanov nekoliko večje, je to edinole posledica nacionalnega zatiranja Slovencev ter priseljevanja Italijanov v mesto, kar je izvršil fašistični Mussolinijev režim. Gorica je bila predvsem upravno središče ter so zato tvorili naseljenici fašističnega režima večino Italijanov v Gorici. Predmestja Gorice so pa popolnoma slovenska. Gorica je od vseh strani obdana s slovenskim etničnim ozemljem in Slovenci tvorijo večino prebivalstva Gorice, če vzamemo mesto skupno s predmestji.

Na sektorju med belorusko in francosko črto je več Slovencev kakor Italijanov in zaradi tega je po našem predlogu število oseb, ki bi pripadale nacionalnim manjšinam, manjše, kakor na temelju francoskega predloga. Beloruska črta prepušča mesto Gorico Jugoslaviji. Po francoski črti se pa Gorica oddvaja od nekaterih svojih predmestij, od svojih virov za preskrbo z vodo, od električne centrale in od lokalnih surovin, ki so nujno potrebne za njeno industrijo. Na ta način preneha biti tržišče Vipavske doline.

Beloruska črta je znatno krajša in ne dela nenaravnega obkrožanja Gorice, kakor francoska črta, po kateri bi bila Gorica najskrajnejše ležeča naselbina Italije na tem sektorju italijanske meje. Prav tako je treba pripomniti, da se prvič v zgodovini dela poizkus, da bi bilo mesto Gorica s politično črto ločeno od svoje pokrajine. Naš predlog pa nasprotno pušča Gorico tistemu področju, katerega upravno in gospodarsko središče je bila v teku številnih stoletij svoje zgodovine. Gorica je bila eno izmed najvažnejših središč slovenskega političnega, ekonomskega in kulturnega življenja, mesto, kjer so bile ustanove, organizacije, založbe in tiskarne, mesto, kjer so se tiskale slovenske knjige, časopisi in revije.

Vsa morska obala od Trsta do Tržiča je kompaktno naseljena s slovenskim prebivalstvom

Prehajam na vprašanje tako imenovanega koridorja. Vsa morska obala od Trsta do Tržiča predstavlja del slovenskega ozemlja ter edini izhod slovenskega naroda do morja. Slovensko prebivalstvo tvori tukaj kompaktno etnično celoto in sestavni del slovenskega naroda. Preko

Francoska črta pušča izven meja Jugoslavije 180.000 Jugoslovancev, ki so strnjeno naseljeni na svojem nacionalnem ozemlju, medtem ko pušča v Jugoslaviji v celoti samo 80.000 Italijanov, ki živijo razkropljeni po mestih na jugoslovanskem ozemlju. Ta črta se ne more imenovati »črta etnične ravnotežja«, temveč črta »etnične krivice«.

Seja vlade Ljudske republike Slovenije

Ljubljana, 5. septembra.

Danes je bila pod predsedstvom tovariša Mihe Marinka seja vlade LRS. Vlada je soglasno sklenila, da predlaga Prezidijski SNOS-a, da izda ukaz o določitvi gospodarskih podjetij republiškega značaja. Na seji so bila obravnavana tudi tekoča vprašanja iz področja notranjih zadev in financ.

IZ GENERALNEGA SEKRETARIATA PREDSEDSTVA VLADE LRS.

Ljem Trsta in Italijo. Poleg tega beloruski predlog predvideva, da naj bi se del ozemlja goriške pokrajine in velik del zapadne Istre, ki naj bi po osnutku mirovne pogodbe pripadala ozemlju Trsta, pustila Jugoslaviji.

Zadnji govornik je bil ameriški delegat senator Conolly. Conollyjev govor je bil poln splošnih izrazov o miru, o interesih miru itd. Vendar pa Conolly ni našel niti ene besede kritike za predlog brazilske delegacije, ki stremi po tem, da bi se z odložit-

vijo rešitve važnih vprašanj podaljšalo stanje nestabilnosti, niti proti predlogu južnoafriške delegacije, ki je nasproten dobrim odnosom med narodi, ker vsebuje našete nepravilnosti. Conolly je govoril tudi o delikatnosti vprašanja Julijske krajine, o napetosti na tem področju in o tem, da ni treba postavljati nobenih zahtev.

Komisija za Italijo nadaljuje z diskusijo. Danes je govoril sovjetski delegat Višinski.

1300 let živi slovensko ljudstvo neprestano na tem strnjemem slovenskem ozemlju. Po podatkih avstrijskega štetja iz leta 1910 je živelo na prostoru tega koridorja 9667 Slovencev in samo 704 Italijanov. Italijani, ki tvorijo samo 6,5 odstotka vsega prebivalstva tega ozemlja, so se sporadično preselili semkaj po-zneje. V čem obstoja smisel francoske črte in koridorja, ki je širok komaj 4 do 8 km in dolg do 25 km? Politični smisel tega koridorja obstoja v tem, da se slovenskemu narodu zapre izhod na morje, da se železniške zveze odsekajo od Jugoslavije. Tak nenormalen položaj ne more prispevati k utrditvi miru in varnosti na tem področju.

Dalje se po francoski črti dodaja svobodnemu ozemlju Trsta severozapadni del Istre. Semkaj spada tudi del ozemlja, ki se v smislu Morganove črte nahaja pod okupacijsko upravo Jugoslavije. Ozemlje, ki naj bi ga Jugoslavija zapustila, obsega približno 500 km² in po podatkih, ki so vzeti iz popisa Jadranskega inštituta iz leta 1945 glede prebivalstva Istre, biva tukaj 65.000 prebivalcev, izmed katerih je 55.000 Slovencev in Hrvatov. Na ta način tvorijo v tem delu Istre med Morganovo in francosko črto Jugoslovani večino nasproti Italijanom. Prav tako je treba upoštevati, da je od 30.000 Italijanov preko 25.000 Italijanov koncentriranih v sedmih mestih, ki se v glavnem nahajajo na obali. Ostalo prebivalstvo je strnjeno jugoslovansko in med 35.000 Jugoslovani živi kakih 4000 Italijanov. Štiri petine ozemlja so v etničnem smislu popolnoma jugoslovanske. Ta del Istre se ni nikdar v zgodovini delil od ostale Istre, s katero tvori tako geografsko, kakor nacionalno in teritorialno celoto. Beloruska delegacija ne vidi resnih argumentov, ki bi opravičili zahteve, da se ta del Istre, ki tvori del etnične jugoslovanskega ozemlja, odvzame Jugoslaviji in da se slovenskemu narodu severno in južno od Trsta odvzame vsa njegova obala.

Šef beloruske delegacije se je nato ostro dotaknil govora južnoafriškega delegata. Izrazil je svoje začudenje nad statističnimi podatki in nad njihovimi viri, po katerih naj bi francoska črta baje prepuščala več Italijanov Jugoslaviji, kakor Jugoslovancev Italiji. Te nestvarne navedbe je zavrnil ter poudaril, da ne morejo vzdržati nobene kritike.

Tržaška industrija lahko uspeva samo v Jugoslaviji

V zvezi z beloruskim predlogom glede meje svobodnega mesta Trsta je Kiseljev nato nadaljeval:

»Na podlagi statističnih podatkov je ugotovljeno, da je bila okolica Trsta naseljena s Slovenci že v srednjem veku. Te naselbine so bile in ostale slovenske. Nekateri izmed teh naselbin so danes sestavni del mesta in njegovih predmestij. Prebivalci današnjega Trsta so priseljenici zadnjih dveh stoletij. S pomočjo statističnih podatkov je ugotovljeno, da je 55% priseljenecv jugoslovanskega porekla in samo ena tretjina italijanskega. Slovenci so razvili v zadnjem stoletju v Trstu visoko kulturno življenje. Imajo svoje časopise, knjige, gledališče in umetnost. Na tej obali živijo Slovenci že od sedmega stoletja kot ribiči in mornarji ter so vodili skozi 13 stoletij obrambno borbo za to svojo obalo proti zapadnim sosedom, ki so ustanavljali na njej svoje obmorske vojaške in trgovske kolonije.

Kot za vsako drugo primorsko ljudstvo, tako je bila tudi za slovenski narod morska obala največjega pomena. Prav ta primorski položaj je ustvar-

jal najvažnejše pogoje za njegov gospodarski razvoj. Morje je bilo odločilni činitelj za gospodarski razvoj južnega dela Slovenije. Celoten razvoj slovenskih pokrajin je povezan z morskobalno in v prvi vrsti z njeno veliko luko in mestom Trstom. Težišče vsega gospodarskega življenja teh pokrajin vedno bolj stremi proti lastni morskobali.

Najtežji udarec za slovenski narod, za njegovo gospodarsko življenje, kakor tudi za nacionalno življenje sploh, po prvi svetovni vojni je bilo dejstvo, da je italijanski imperializem položil roko na njegovo Primorje in da je odrezal Slovenijo od morja s širokim koridorjem, ki ga je imenoval »Venezia Giulia«, čeprav za to ni imel nobene pravice, kajti obala okrog Trsta in njegovega slovenskega zaledja ni nikoli v zgodovini pripadala Benečkam. S tem je bil celoten, do tedaj sorazmerno zelo močan gospodarski in nacionalni razvoj slovenskega naroda nasilno ustavljen. Slovenija, odrezana od morja, je bila v Jugoslaviji od leta 1918 do leta 1941 v zelo težkem ekonomskem položaju. Trst je bil najboljši izhod na morje za pokrajine severne Jugoslavije. Glavne železniške zveze iz Trsta vodijo tudi v druge države preko jugoslovanskega zaledja. Samo povezanost z glavno državo njegovega zaledja, z Jugoslavijo, lahko zagotovi mestu uspešen razvoj gospodarskega življenja. Edina osnovna tržaška industrija obstoja v predelovanju prekomorskih surovin za potrebe tržaškega zaledja. Tržaška industrija, ki se opira na naravne baze, lahko najde zase pomoč samo v Jugoslaviji. Tudi pred letom 1918 je bila ta industrija najtesneje povezana z gospodarstvom jugoslovanskega zaledja.

To so glavni argumenti, na katerih temeljijo naši predlogi. Ko se je slovenski narod skupno z ostalimi narodi Jugoslavije dvignil v narodno-osvobodilni vstaji proti fašističnim okupatorjem, je bil prežet z zavestjo, da se bori ramo ob ramo s svojimi velikimi zavezniki ne samo za svojo svobodo in bodočnost sploh, ampak tudi za druge pogoje, za boljše gospodarsko življenje, ki mu ga nudi narava sama s tem, da ga je postavila na obalo Jadranskega morja, ki pa mu jo je leta 1918 ugrabil italijanski imperializem. Prežet je bil z zavestjo, da se bori za svojo združenost, za svoje etnične pravice, za svojo obalo.

Razumljive se mi zdijo prošnje in težnje slovenskega naroda. Slovenski narod poziva mirovno konferenco, da vzpostavi pravice malih narodov, ki se teptajo. Slovenski narod je majhen narod, toda njegova nacionalna individualnost je razvita v isti stopnji, kakor pri posameznih velikih narodih. To je tudi dokazal s svojo delavnostjo in s svojo kulturo v miru, pa tudi s svojo narodno-osvobodilno borbo v vojni od leta 1941 do 1945. V imenu pravice malih narodov, ki so bile načelno priznane že ob koncu prve svetovne vojne in ki so bile potrjene z zmago proti fašističnim silam v zadnji vojni, ki so te pravice odrekale in surovo teptale, je treba, da se odstrani krivica, ki tepta prirodne življenjske pogoje slovenskega naroda in ki ovira njegov popoln nacionalni razvoj.

Pred zaključkom svojega govora je Kiseljev še enkrat kratko in ostro predložil predlog brazilske delegacije, kot nepravilen in nasproten interesom miru in varnosti, ker stremi za tem, da se zavlačuje vprašanje Julijske krajine. Nato je zaključil: »Pravično bi bilo, ako bi mirovna konferenca odločila, da se Trst in njegova okolica izročita Jugoslaviji, toda glede na položaj, ki je nastal na konferenci, podajam predlog, da se pretrese in sprejme meja med Jugoslavijo in svobodnim ozemljem Trsta, kot jo je predlagala beloruska delegacija.«

Sindikati naj pomagajo pri izvajanju zakona o državnih gospodarskih podjetjih

Ko govori dr. Obren Blagojevič v »Borbi« o zakonu o državnih gospodarskih podjetjih, med drugim tudi pravi, da bo ta zakon omogočil, da bo uveden popoln red v našem gospodarstvu. Za država podjetja so v tem pogledu pažni dve stvari. Prvič, da so kompetence razmejene in se odsej ne bo več dogajalo, da bi v enem in istem podjetju odločale republikanske in zvezne oblasti. Drugič pa zakon tudi rešuje oprasanje neposrednega področja v podjetju. Zakon namreč pravi: »Poslovanje podjetij vodi neposredno ravnatelj.« Pri tem zakon podrobno nastopa vrtlo nalog, ki jih ima ravnatelj. Ravnatelj predlaga proizvajalni, investicijski in finančni načrt podjetja, skrbi za izvajanje gospodarskega načrta, organizira delo v podjetju, on sklepa poslovne pogodbe skrbi za pravilno personalno politiko, za doig kadra in za pravilno razdelitev dela, on je tisti, ki sprejema, odpušča in razmešča delavce in nameščenec ter jim določa prejemke. Ravnatelj skrbi za delovno disciplino. Delavci in nameščenici so za svoje delo ravnatelju disciplinsko odgovorni na temelju posebnih disciplinskih predpisov. Ravnatelj izda poseben delovni red in skrbi tudi za kontrolo. Glede vodstva podjetja pa je ravnatelj odgovoren samo svojemu operativnemu voditelju.

Do sedaj so se v teh stvareh v posameznih podjetjih dogajale stvari, ki so v popolnem nasprotju z določili tega zakona. Mnogokje je vladala nejasnost o tem, kaj je naloga sindikata in kaj je naloga vodstva podjetja. O tem smo v »Ljudski pravici« že večkrat pisali. Tudi na raznih sindikalnih konferencah je bilo o tem že govora. Sindikati so se večkrat prilaščali posluhu, ki spadajo samo v kompetenco ravnatelja. Odpuščali so delavce, določali plače itd. Dne 16. avgusta piše »Delaška enotnost«: »Podružnica državne opekarske žitke v Ljutomeru sploh noče sodelovati z upravo podjetja. Ona celo ugovarja potrebi po delegatu in uradnikih, celo njim skuša podružnica določiti plače.« Mi pa smo zvedeli za primer nekega manjšega podjetja v celjskem okrožju, kjer je nek predelavec celo sprejemal naročila in tako skušal dokazati, da je uprava nepotrebna, da zadošča sindikat.

Brez dvoma so to škodljivi pojavi. Samo listo podjetje more gospodarsko uspešati, ki ima trdno in enotno poslovno vodstvo. Ni možno smotno in uspešno gospodarjenje, če je podjetje dirigirano po več tirih. Slično vojski zahteva tudi naše gospodarstvo, zlasti naša industrijska produkcija in sam trti poveljevanja, se pravi zadoščno avtoritetno vodstvo. (B. Kidrič.) Po vodstvo ne morejo biti sindikati, kajti za to je potrebna velika osebnost odgovornost in strokovno usposobljenost. Zato določa zakon za tako vodstvo ravnatelja.

Kakšne so danes naloge sindikata glede na ta določila v zakonu o državnih gospodarskih podjetjih? Tovarš Kidrič pravi: »Da bomo lahko ta določila zakona dejansko izvedli v prakso, bo treba posvetiti neprimerno več pažnje kot doslej vprašanju našega direktorskega kadra.« To se v veliki meri tiče prav naših sindikatov. Prav oni najlažje pomagajo doigati avtoriteto ravnateljem, ki jim je zakon daje. Stvar sindikatov je, da s svojimi ozgojno političnim delom pomagajo delavcem odstraniti napačne poglede in mišljenja, ki so jih v tem pogledu doslej imeli. Stvar sindikalnih vodstev je, da pomagajo odstraniti vsa trenja, ki so se v teh vprašanjih doslej pojavljala med sindikati in vodstvi podjetij. Stvar sindikatov je tudi, da s svojimi predlogi in nasveti pomagajo vodstvu pri vseh vprašanjih proizvodnje delovnih odnosov in organizacije dela.

Zakon pravi: »Sindikalna organizacija ima pravico dajati ravnatelju predloge glede poudarjanja storilnosti dela, organizacije dela v podjetju, izboljšanja delovnih pogojev, izboljšanja življenjskih pogojev delavcev in glede personalnih vprašanj. Sindikalna organizacija ima pravico in dolžnost o vseh nepravilnostih v delu podjetja in ravnatelja oboesčasno operativnega upravnega voditelja in druge nižje državne organe.« Iz teh določil vidimo, da zakon nikakor ni okrilil iniciativ sindikatov pri delu v podjetjih, niti njihove možnosti kontrole.

Včasih pride do trenja med sindikati in vodstvom podjetja tudi iz nasprotnih razlogov, kot smo jih zgoraj navedli. Včasih vodstva odklanjajo vsako sodelovanje s sindikati in duše njihovo iniciativo, kakor tudi iniciativo posameznih delavcev. Tudi to so nezdružljivi pojavi, tudi to je proti zakonu in zopet je stvar sindikatov, da bodo s pravilno politiko, s pravilnim poročanjem itd. skušali odpraviti take nezdružne razmere. Poudariti moramo tudi to, da se bo morda skušalo nekaj ljudi, ki so svobodno razpoloženi proti novi ljudski državi, opriniti tudi na upravnih mestih v podjetjih, kjer bodo sabotirali naše gospodarske napore. Stvar sindikatov je da tako ljudi razkrijajo in onemogočijo njihovo škodljivo delo.

Tu smo se dotiknili še enega važnega vprašanja. Nam danes manjka dobrih strokovnih kadrov, posod. Tudi za mesta ravnateljev podjetij. Na ta mesta sodijo strokovno sposobni in naši ljudski državni predani ter poštenjavni ljudje. Delaški razred le s svojim delom dokazal svojo predanost in poštenjavnost, mnogi delavci pa so tudi že dokazali svoje velike strokovne sposobnosti. Stvar sindikatov je, da s svojimi predlogi pomagajo doigati te ljudi. Danes so delavcem, ki so sposobni in delovni, dostopna vsa mesta, tako tudi mesta ravnateljev podjetij.

Goriško ljudstvo se kljub prepovedi ZVU pripravlja na obletnico svoje vstaje

Trst, 5. septembra.

Ko je ljudstvo zvedelo, da je ZVU odbila dovoljenje za množično proslavo tretje obletnice zloma fašistične Italije in njenega vojaškega ustroja, ki je obenem tudi obletnica splošne vstaje primorskega ljudstva, je bilo silno ogorčeno. Posebno pa še zato, ker fašizem na Goriškem še ni popolnoma strtl, ker sami dogodki in provokacijska nastopanja šovinistov dokazujejo njegov obstoj. Zato se vršijo v protest proti temu zavezniškemu ukrepu množični sestanki, na katerih razpravljajo o dogodkih pred tremi leti, ko je bil na pritisk zunanjih sil zlomljen odpor italijanskih militaristov in ko je ljudstvo na Primorskem pometlo s svoje narodne zemlje ves italijanski nasilni upravni in politični aparat, ko so tudi žene in dekleta razoroževale bežeče italijanske vojake preko Soče.

Na teh sestankih sprejemajo tudi resolucije, v katerih kategorično zahtevajo, da ZVU prekliče zaporni nalog proti voditeljem splošne vstaje v juliju. Poleg tega se razpravlja mnogo tudi o pretepačih, ki poedince napadajo iz zased in proti katerim ni nobenih ukrepov. Kot primer navajajo kriminalni napad na dopisnika »Il Lavoratore«, ki se bo moral še dalj časa zdraviti pod zdravniškim nadzorstvom, medtem ko se napadalec, ki so jih spoznali, še vedno svobodno sprehajajo po goriških ulicah.

Tudi podeželje zboruje v znamenju proslave 8. septembra, praznika vsega primorskega ljudstva.

ZVU zasegla mladinski dom v Sežani

Trst, 5. septembra. Dopisnik Tanjuga poroča: V Sežani je morala mladina, kljub temu, da je njihova delegacija ostro protestirala pri okrajnem zavezniškem guvernerju, na ukaz zavezniških vojaških oblasti izprazniti dne 30. avgusta mladinski dom, katerega si je mladina sama obnovila in opremila.

Če pričajo CLN-ovci...

Trst, 5. septembra. Dopisnik Tanjuga poroča: Višje zavezniško sodišče je v ponedeljek oprosilo italijanskega študenta iz Tržača Gino Sgubbiya, pri katerem so nedavno našli 27.800 nabojev in ameriško municijo. Obtožbenec se je izgovarjal, da so municijo pustili pri njih novozelandski vojaki, o čemer pa pri vojaških oblasteh ni bilo mogoče najti nikakih dokumentov niti pričevanj. Sodišče se je zadovoljilo s pričanjem treh CLN-ovih pripadnikov.

DVOJEZIČNE SOLE SO SE DANES CENTRI GERMANIZACIJE

Celovec, 5. septembra.

»Tiskovna služba Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško« poroča, da je Prosvetna zveza v Celovcu vložila na zvezno ministrstvo za prosveto na Dunaju protest zaradi razmer, ki vladajo na dvojezičnih šolah Slovenske Koroške. V tem protestu je med drugim poudarjeno naslednje:

Uredba o ureditvi dvojezičnih šol v slovenskem delu Koroške je bila sicer razglašena, toda dejansko se je dvojezičnost izvajala po predpisih samo na malem številu šol, druge šole pa so še nadalje tako po svoji organizaciji kakor po svojem duhu po večini ostale popolnoma nemške.

Ker je bil na Koroškem od leta 1920 onemogočen vsak slovenski učiteljski naraščaj, je bilo pomanjkanje usposobljenih učiteljskih moči tako veliko, da je bila težka izvedba določil o novih dvojezičnih šolah. Kljub temu je bilo z 31. julijem odpuščenih veliko število slovensčine zmožnih učnih moči, tako da je v prihodnjem šolskem letu izvedba uredbe o dvojezičnih šolah popolnoma onemogočena. Toda že med šolskim letom so bile učiteljske moči, ki so izvajale uredbo o šolstvu po njenem besedilu in duhu, brez navedbe vzrokov premeščene, odpuščene ali upokojene.

Na Slovenskem Koroškem so današnje šolske razmere v kričnem nasprotju z besedilom in duhom šolske uredbe, ki je bila uveljavljena s / soglasnim sklepom koroške deželne vlade z dne 5. oktobra 1945. S tem pa je ponovno dokazano, da je šlo vodilnim krogom v deželi tudi sedaj samo za naveden politični manever, ne pa za vsaj v nekem pogledu pravično ureditev šolskih razmer. Slej ko prej so šole v slovenskem ozemlju Koroške centri germanizacije, kakršne so bile že v dobi Malier-Kaibitscha.

Slovenska prosvetna zveza najostreje protestira proti temu načinu šolske ureditve, kajti žrtve, ki so jih doprinesli koroški Slovenci, so tako velike, da se taka igra z življenjskimi pravicami za ohranitev narodnosti ne da zagovarjati niti ne prenašati.

Teror monarhofašistov v Egejski Makedoniji

Skoplje, 5. sept. Zaradi priprav za referendum, ki se je vršil 1. septembra, so monarhisti izvršili vrsto blokad po vseh in mestih Egejske Makedonije, pri čemer so aretirali po domovih in ulicah Makedonce ter demokratično razpoložene Grke. 22. avgusta zvečer so monarhofašisti v Vodenu v Egejski Makedoniji aretirali po domovih in cestah 120 demokratsko razpoloženi državljani. Ker so bili mestni zapori že prenapolnjeni, so nove aretirance zaprli v neko poslopje, ki so ga rekvirirali za zapore. 21. avgusta je policija blokirala vas Neguško in izvedla preiskave po vseh hišah, pri čemer je aretirala številne

ŠESTNAJSTA OBLETNICA BAZOVIŠKIH ŽRTEV LJUDSTVO JULIJSKE KRAJINE ZAHTEVA, NAJ MIROVNA KONFERENCA URESNIČI SEN BAZOVIŠKIH ŽRTEV

Spomenik, ki ga je ljudstvo Julijske Krajine na petnajsto obletnico bazoviških žrtev odkrilo svojim protifašističnim junakom: Bidovcu, Marušiču, Valenčiču in Milošu, padlim borcem za svobodo in priključitev Julijske Krajine s Trstom k Jugoslaviji.

Italijanski imperialisti so slovensko primorsko ljudstvo z najbrutalnejšim fašističnim nasiljem hoteli uničiti in iztrebiti. Primorsko ljudstvo je tedaj spoznalo, da se more osvoboditi samo z odločnim bojem proti barbarskemu fašizmu. Zavedni, zvesti sinovi zatiranega ljudstva so začeli organizirati protifašistično borbo, v kateri so se takoj od začetka povezovali tudi z italijanskimi protifašisti. V tej borbi so padle tudi prve žrtve. Fašistični krvniki so 5. septembra 1930 Bidovca Ferda, Valenčiča Alojza, Marušiča Franca in Miloša Zvonimirja obsodili na smrt in jih zgodaj zjutraj 6. septembra 1930. leta na travniku pri Bazovici nad Trstom postrelili. Spomin na Bidovca in tovariše je postal simbol trpljenja primorskega ljudstva in njegove odločne borbe proti fašizmu ter za priključitev k Jugoslaviji. Misel na bazoviške junake je primorsko ljudstvo vodila med vso narodno osvobodilno borbo, v kateri je ljudstvo Julijske Krajine kot sestavni del protifašistične koalicije prispevalo najtežje človeške in materialne žrtve. Svojih žrtev pa se nikdar ni plašilo, ker jih je darovalo za svobodo in priključitev k Jugoslaviji. Sedaj v teh dneh pa junaško ljudstvo Julijske Krajine z vso upravičenostjo zahteva, naj mirovna konferenca v Parizu uresniči sen bazoviških žrtev, ki je volja in zahteva vsega ljudstva Julijske Krajine: da ljudstvu Julijske Krajine s Trstom prizna svobodo in priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Prepoved proslave v spomin bazoviških žrtev je težka žalitev primorskega ljudstva

Protestno pismo odbora za proslavo bazoviških žrtev

Trst, 5. septembra.

Zavezniški vojaški upravi.

Osupnjen je podpisani odbor za proslavo bazoviških žrtev prebral dopis g. polk. H. P. P. Robertsona, s katerim se nam v odgovor na tozadovoljno sporočilo, da nameravamo proslavo v Trstu ni dovoljena.

Ob taki rešitvi naše prošnje ugovarjamo:

1. Tržačani Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič so prve žrtve, ki so že 1. 1930 padle pod fašističnim terorjem v borbi za demokratične svobodne naše ljudstva.

2. Njih spomin je naš narod skrivaj in s tveganjem častil tudi v najtežjih dneh, ko se je zdelo, da bosta zmagala krivica in nasilje nad pravico, in njih

imena so postala v antifašistični borbi ljudstva sveta in simbol odpora.

3. Po osvoboditvi, ob 15 letnici njihove junaške smrti, so se slovanski in italijanski antifašisti z veličastnimi in dostojanstvenimi svečanostmi, ki so se jih udeležili tudi zavezniški zastopniki, oddolžili spomenu Bidovca in njegovih tovarišev.

4. Šestnajst mesecev po zmagi nad nacifašizmom v teh krajih ZVU naprednim množicam ne dovoljuje proslaviti najvišje žrtev bazoviških mučenikov, medtem ko je dovolila italijanske šovinistične manifestacije, kot n. pr. ono v Gorici preteklega meseca.

Proti takemu pristranskemu ravnanju, ki žali antifašistične množice, podpisani odbor odločno protestira.

Odbor za proslavo bazoviških žrtev.

Vrhovnemu sodišču LR Hrvatske je bila predložena obtožnica proti ustaškim zločincem Lisaku in ostalim

Vrhovnemu sodišču LR Hrvatske je bila pred dnevi izročena obtožnica proti naslednjim ustaškim zločincem:

1. Erihu Lisaku, ustaškemu polkovniku in ravnatelju glavnega ravnateljstva za javni red in varnost tako imenovane NDH.
2. Ivanu Šaliću, tajniku zagrebskega nadškofa.

4. o. Modestu Martinčiču, provincialu zagrebske frančiškanske province.
4. o. Kreše Klemenu, zvardianu frančiškanskega samostana v Zagrebu.
5. Božidaru Čerovskemu, ustaškemu polkovniku.

6. Ivanu Kurinu, ustaškemu polkovniku, komandantu varnostne službe »poglavnikovih telesnih združenj« in upravitelju zagrebskega policijskega področja.

7. Blažu Lurkoviču, »poglavnikovemu pobočniku«, poveljniku glavnega ustaškega stana ter poslaniku NDH v Bratislavi.

Vsi obtoženi so obtoženi kaznivih dejanj proti ljudstvu in državi, ker so organizirali in podpirali pobeg ustaških teroristov v inozemstvo, kakor tudi njihovo vtihotapljanje v domovino, da bi tu organizirali tako imenovano križarstvo; dalje so obtoženi, da so prikrivali ustaške zločince, jih medsebojno povezovali, pošiljali med odpadnike, pričrivali njihove zločine (naravnano in zakopano zlatoto itd.) ter organizirali financiranje in gmotno podporo teroristom in njihovim skupinam. Obtoženci so odgovorni tudi za ubijanja in mučenja, ki jih je zagrešila ustaška policija ter za množične odgone našega ljudstva v taborišča.

Vojaška komisija nadaljuje razpravo o omejitvi italijanskih oboroženih sil

Skupno število ne sme presegati 250.000 mož — Omejitev italijanske flote in aviacije

Pariz, 5. sept. Posebni dopisnik Tanjuga poroča:

V nadaljevanju diskusije o vojaških klavzulah pogodbe z Italijo je vojaška komisija z majhnimi spremembami sprejela člene 49, 50 in 51. Člen 49 predpisuje pogoje, pod katerimi mora Italija uničiti pomorske enote, ki niso obsežne v brodivju, ki bo pripadlo vladam štirih velikih sil, niti v onem delu italijanske mornarice, ki jo bo Italija lahko obdržala. Naslednji člen prepoveduje gradnjo linijskih ladij, letalonosilk, podmornic in drugih vojaško-pomorskih enot za izvajanje napada ter predpisuje obveznost, po kateri Italija ne more graditi pred 1. januarjem 1950 vojne ladje, razen v primeru, da bi katera izmed dovoljenih enot odpadla.

Člen 51 odreja, da ne more imeti italijanska mornarica, vključno tudi pomorsko letalstvo — več kot 22.500 oficirjev, vojakov in pomožnega osebja. V tem členu je predpisan tudi rok za redukcijo osebja nad tem številom.

Glavna točka diskusije na današnjem zasedanju je bil odstavek 52 v četrtem poglavju, ki nosi naslov »Omejitve italijanske armade«. V prvi točki tega člena predlagani osnutek pogodbe predvideva, da imajo lahko italijanske oborožene sile v bodočnosti samo 185.000 vojakov in oficirjev z vsem pomožnim osebjem ter 65.000 karabinerjev. V smislu tega člena lahko ena in druga številka varirata za 10.000, vendar ne sme presegati skupno število 250.000 mož.

Jugoslovanska delegacija je s svojim amendentom zahtevala izpremembo te odredbe s tem smislu, da se zmanjša število karabinerjev. Jugoslovanski predlog je temeljil na želji, da se pusti Italiji tolikšno število karabinerjev, kolikor zahtevajo za stvarne demokratične potrebe. Sedanje število karabinerjev stoji v razmerju s številom vojakov približno kot 1:3, kar predstavlja izredno velik odstotek, neobičajen za druge dežele.

Razen tega pomeni velik kader karabinerjev stalno možnost, da tamkaj najdejo zavetje oficirji in podoficirji, ki bi morali biti odpuščeni iz vojske zaradi fašistične preteklosti.

Proti temu delu jugoslovanskega amendementa je nastopil avstralski delegat. Za tem so je še nekaj govornikov strinjalo s tem, da bi se s sprejetjem tega predloga spremenilo stanje stvari in jugoslovanski delegat je umaknil ta del svojega amendementa.

Amendement jugoslovanske delegacije sprejet

Drugi del jugoslovanskega amendementa ima načelen značaj. V tem delu se predpisuje prepoved, da bi se v italijansko vojsko, mornarico in letalstvo sprejemali oficirji in podoficirji bivše fašistične milice in neofašistične republikanske armade. Ta del je takoj naletel na podporo vseh delegatov, ki so glede tega spregovorili. To so bili delegati Češkoslovaške, Bele Rusije, ZSSR, kakor tudi Velike Britanije, ki se je načelno strinjali.

Tokrat je nastopil proti amendentu predstavnik novozelandske delegacije, ki je pokazal to vprašanje kot stvar politično-teritorialne, ne pa vojaške komisije. Vendar pa je komisija po obširni diskusiji sprejela drugi del jugoslovanskega predloga, dopolnivi ga z britanskim amendentom, v smislu katerega se iz omenjene odredbe izvzamejo oni oficirji in podoficirji, ki so bili pod fašističnimi zakoni odpuščeni in službe. V tej redakciji je bil soglasno sprejet in to na zahtevo sovjetskega delegata, kot posebna točka k členu 46, v katerem se predpisuje splošne omejitve.

Komisija je po tem uspešnem zaključku sprejela brez diskusije člene od 53 do 57, v katerih je govor o roku redukcije italijanske vojske ter o prepovedi vojaškega vežbanja za vse osebe izven dovoljenih efektiv italijanskih oboroženih sil, kakor tudi o omejitvah italijanske letalstva, ki bo lahko vzdrževalo največ 200 vojaških in vojaško pomorskih letal ter 150 prevoznih letal s skupno 25.000 možmi osebja. Italijansko vojaško letalstvo bo moralo v roku 6 mesecev odpustiti svoje celokupno osebje nad tem številom.

Naše delo in uspehi

Uspehi 6 mladinskih delovnih brigad pri graditvi prog Preserje-Borovnica in Otovec-Bubnjarci

Poleg deleža, ki so ga naši mladinci in mladinke prispevali h gradnji prog Brčko Banovići, so slovenske mladinske delovne brigade mnogo napravile tudi pri raznih domačih gradbenih delih. V letošnjih poletnih delih 6 mladinskih delovnih brigad zastavilo svoje moči, da pospešijo delo pri gradnji prog Preserje-Borovnica in pri obnovljanju belokrajske proge. Na vsako progno so odšle po tri brigade, t. j. dvakrat po 650 brigadirjev.

Proga Preserje-Borovnica je zaradi zveze s Trstom izrednega pomena. Zanj je bil nakazan kredit v vrednosti 197.800.000 dinarjev. Z delom na tej progno je treba na vso moč pohiteti, ker po starem tiru težko natovorjeni vlaki ne morejo voziti in ima uprava železnice zaradi tega dnevno 250.000 dinarjev stroškov. Mladinske delovne brigade so k tej gradnji pripomogle s 100.000 delovnimi urami in napravile dela za milijon dinarjev.

Tudi zaradi neobnovljenega odseka Otovec-Bubnjarci na belokrajski progno ima uprava železnice letno 1.500.000 dinarjev stroškov, ker si mora za transporte po Beli Krajini pomagati s kamioni in avtobusi. Računati je treba tudi 1.700.000 dinarjev, ki jih mora letno žrtvovati uprava železnice zaradi prekinitve vožnje. Ker so potrebne obnove druge važnejše proge in dovolj sredstev na razpolago, uprava železnice letos še ni nameravala obnovljati belokrajske proge. Na iniciativo Ljudske mladine Slovenije pa so se lotili obnovljanja že to poletje. Za obnovo progno od Sel pri Otovcu do Bubnjarcjev, ki je dolga 20 km, je bilo skupno dodeljenega kredita v vrednosti 16.800.000 dinarjev.

Mladinske delovne brigade so na tej progno napravile do 1. septembra 138.158 delovnih ur. Delo, ki so ga v tem času izvršile je vredno 1.896.000 dinarjev. Država je s tem prihranila

1.108.554 dinarjev. Brez pomoči mladinskih brigad bi morala uprava železnice za obnovo tega odseka potrošiti samo za delovne sile 2 milijona dinarjev.

Zaradi pomanjkanja pragov, mladinci ni mogla dokončati obnovljanja belokrajske proge do 1. septembra, kot se je obvezala. Zato so mladinci in mladinke na brigadnih konferencah dne 1. septembra sklenili, da bodo delali še 8 dni in v tem času izpolnili svojo obljubo maršalu Titu. V teh dneh delajo brigade tudi popoldne in položijo zato dnevno po 700 metrov tračnice. Gradijo s tako vneemo, da jim železniška uprava večkrat ne more sprosti dostaviti potrebnega gradbenega materiala.

Z mladostnim poletom, ki je spremljal mladinske brigade pri vseh teh delih, je mladina pripomogla tudi k dvigu zavesti delavcev, ki so zaposleni pri gradnji progno Preserje-Borovnica. Med delavci in mladino se je spontano razvilo tekmovanje, zaradi katerega so nekateri delavci povečali svojo storilnost celo za 100%. Uspehe tega tekmovanja so pregledali ob odhodu mladinskih brigad s progno Preserje-Borovnica, ko so si udarniki — delavci in udarniki iz mladinskih delovnih brigad čestitali k uspehom. Poleg materialnih koristi, ki jih je mladina s svojim trudom prispevala našemu gospodarstvu, pa se je tudi sama mnogo naučila. Dosti mladeničev in mladenk bo po delu lažje izbralo svoje poklice, iz mladinskih brigad bodo zrastle novi inženirji in voditelji gradbenih del v naši domovini.

Ves pomen dela, ki so ga opravile mladinske brigade na obeh progah, bo mogoče pravilno vrednotiti šele pozneje, ko se bo pokazalo, kako veliko lahko pripomorejo dobro urejene prometne zveze, k znižanju cen raznim proizvodom.

blžjih čebelnjakov. Tečaj je vodil šolski nadzornik tov. Močnik iz Maribora, ki je s praktičnimi primeri poljudno razpravljal o prevozu čebel na pašo, o vzrokih čebelnih bolezni, predstavljanju in o napravi umetnih rojev. Tečaju je prisostovalo okoli 50 čebelarjev, ki so z zanimanjem sledili predavanju ter s praktičnim delom in v diskusiji živahno sodelovali ter dajali svoje predloge.

Obnova turizma v Istri

Ljudske oblasti so vložile mnogo truda in materialnih sredstev za obnovo turizma v Istri. Ker je Opatija, pretrpela sorazmerno najmanjšo škodo in je najvažnejše turistično središče ne samo v Istri, ampak v vsem Jadranu, so pričeli z obnovo turističnih objektov najprej v Opatiji. Ljudske oblasti so dale upravi hotelov 3 milijonsko posojilo za začetna dela. Gospodarski svet FLRJ je takoj izdal pokrajinskemu odboru za Istro dolgoročno posojilo v znesku 5 milijonov lir za obnovo turizma. Od tega posojila so do sedaj porabili 3 in pol milijone lir za popravilo hotelskih poslopj in za nabavo najnujnejšega hotelskega inventarja. Tako je zopet usposobljenih 10 največjih

De Kruifovi »Borci proti smrti«

Slovenski knjižni zavod v Ljubljani je pravkar izdal drugo knjigo znamenitega raziskovalca Paula de Kruifa »Borci proti smrti« (800 str., velja broš, 95, vez, 120 din). Kakor prvo knjigo »Borba za življenje«, je tudi to prevedel zdravnik dr. Mirko Čermelj. V uvodu »Borci proti smrti« izpoveduje pisec svojo vero v možnost podaljšanja človeškega življenja, v čemer je medicinska dosežka že priznane uspehe. Nato opisuje pota, ki so jih prehodili v trdovratni borbi z boleznimi nekateri veliki izumitelji: Semmelweis, Banting, Minot, Wagner Juregg, Schaudinn in drugi. V knjigi je dvanajst življenjskih slik. To izredno zanimivo knjigo zaključujeta besednjak tuje in seznam nekaterih priimkov z izgovarjavo.

De Kruifovi »Borci proti smrti«

V komisiji založbi Slov. knjižnega zavoda je izšla tudi strokovna knjiga inž. Cirila Juvana, »Dimenzioniranje železobetonskih prevezov«, ki obsega 182 strani teksta ter 161 strani razpredelnice in grafikonov. Vezana knjiga velja 400 dinarjev.

hotelov v Opatiji. Sedaj je v Opatiji, Lovranu in v moštanski Dragi usposobljenih 1271 sob z 1908 posteljami in vsem potrebnim komfortom.

V tej sezoni je bil obisk tujcev izredno dober, posebno velik pa iz bratske Češkoslovaške, znaten je tudi obisk turistov iz Jugoslavije.

Med vojno so bili bombardirani hoteli na Brionih, ki so znano svetovno turistično središče. Zato so ljudske oblasti zopet pričele z načrtno obnovo. Za ta dela so porabili do sedaj okoli 2 milijona lir. Dela se nadaljujejo.

V bjelovarskem okraju bodo letos zasejali 3% orne površine z industrijskimi rastlinami

Po selvenem načrtu bodo letos v bjelovarskem okraju posejali večje površine z industrijskimi rastlinami. Poleg sladkorne pese, ki jo bodo letos prvič sejali v tem okraju, bodo posejali še, ozimi lan, oljno repico, cikurijo in sončnice.

Zasedanje Okrajne ljudske skupščine v Murški Soboti

Poročilo na zadnjem zasedanju okrajne ljudske skupščine v Murški Soboti je povedalo, da bo Prekmurje moglo odati do 300 vagonov žita. Povprečni pridelek znaša vključno od 800 do 1300 kg na ha. Tako pri oranju zemlje kakor pri setvi so pomogli tudi traktorji, ki so poželi okrog 800 ha žitaric. Zasedanje je ugotovilo, da je treba preusmeriti kmetijstvo: gojiti vrste, ki bolje uspevajo, in zemljo obdelovati v čim širšem obsegu s traktorji.

Jeseni bo začela s poukom kmetijska šola v Rakičanu, hkrati pa bo treba pozimi odpreti več kmetijskih tečajev. Krajevni ljudski odbori bodo morali s kmetijskimi odbori in živinorejskimi združenji posvetiti več pozornosti tudi živinoreji in sadjarstvu. Dosele so se vse premalo pobrigali za odkup sadja in sadne sušilnice, ki so bile potrebne, ker je v mnogih krajih bilo sadje okuženo. V okraju so 3 velike sušilnice, ostale 4 manjše sušilnice pa so nedograjene. Ljudske oblasti morajo storiti vse, da bo začela v kratkem delovati pulpa postaja v Soboti. Pulpa postaja v Gornji Lendavi predela dnevno poldrug vagon sadja.

Okrajni odbor in živinorejske zadruge so za prehrano živine zaradi suše organizirali dosele 85 vagonov oljnatih pogač, 100 vagonov slame in 7 vagonov otrobov mesečno.

Mestni ljudski odbor v Soboti je ustanovil gradbeno podjetje »Sograd«, pri katerem je zaposlenih 200 delavcev. To podjetje bo do zime izvršilo razna dela v vrednosti 20 milijonov dinarjev. MLO je ustanovil tudi industrijsko, trgovsko in obrtno podjetje MITROP, ki ima v svoji režiji kopalnice, vrtnarji, tehnično, kleparsko delavnico in drogerijo.

Okrajni odbor upravlja opekarni v Puconcih in v Nemčavih, mlin v Milojtevcih, mlin in žago v Belčini, posestvo v Gornji Lendavi in v Temerju. Nekateri KLO bi hoteli odpreti gostilne. To kaže, da jih pri ustanavljanju gospodarskih ustanov ne vodi težnja, da bi s njimi pomagali ljudstvu in ga zaščitili pred spekulantji. Sicer ne bi ustanavljali samo gostiln, ampak predvsem kovačnice, kolarske delavnice, mlina itd.

NAPROZI v Murški Soboti in v Zevnavljah imata 42 poslovalnic s 5.281 članom in z 28.833 družinskimi člani. Na okrajnem zasedanju so kritizirali delo murskosoboške centrale NAPROZE, ki je imela v pol letu okrog poldrug milijon dobička. Zadruga bodo morale v bodoče kriti le rezijske stroške, ne pa gledati samo na dobiček.

Obnovitvene zadruge so tri: v Pe-

PRISREL JE BRIGADNI BILTEN...

Borci JA ne vadijo samo z orožjem, marveč širijo svoje znanje tudi s čitanjem knjig in časopisov.

tanjih, v Cakovi in v Dokležovju. Ponekod so se vrinili v zadruge elemente, ki so si hoteli porazdeliti gradbeni material zase. Zadruga so prejele 790.000 din kreditov. Vrednost kreditov pa se je zvišala s prostovoljnimi delom. Tako znaša samo pri petanjski zadrugi vrednost prostovoljnega dela do 500.000 din. Murskosoboški zidarji in tesarji so pomagali samo v petanjski zadrugi zgraditi trinajst hiš.

Vodna zadruga v Dolnji Lendavi, ki zajema kraje ob Lendavi, je prejela 800.000 din za regulacijo, melioracijo in namakanje lendavske doline. Kredit za

obnovo bo treba izterjati do konca leta tudi od vojnih dobičkarjev. Do danes je bilo vplačanih le 155.000 din, vojni dobiček pa znaša okoli 11 milijonov dinarjev.

Delegati so na zasedanju ostro nastopili proti takim agrarnim interesom, ki nemarno obdelujejo zemljo ali pa bi hoteli prekupčevati z njo. Zahtevali so, da se jim zemlja odvzame. Odposlanci so nadalje obsodili delo vseh onih izdajalskih elementov tudi v duhovniških suknh, ki izrabljajo svoj ugled kot duhovniki ter skušajo ljudstvo zavajati, da bi ga odvrnili od dela in obnove. I. P.

Le z najtesnejšim sodelovanjem stanovanjskih oblasti in vsega prebivalstva bo mogoče ublažiti stanovanjsko krizo

V Ljubljani je stanovanjska kriza še prav posebno občutna, saj je pri mestnem stanovanjskem uradu vloženi okrog 4000 prošnji za stanovanja, med njimi skoraj polovica zelo nujnih.

Mestna stanovanjska oblast se z vsemi silami trudi, da bi vsaj najnujnejšim prosilec priskrbelo stanovanja. Samo v času od 1. do 20. avgusta je izdala 151 nakazil za stanovanja, predvsem prosilec z več družinskimi člani, ki so doslej sploh bili brez stanovanj, ali pa so imeli le majhen prostor. Mestni stanovanjski urad je v tem času izdal 547 nakazil za različne stanovanjske in poslovne prostore. V istem času pa je prejel 1162 vlog.

V okviru določil stanovanjskega zakona je mestna stanovanjska komisija pričela z utesnitvami. Pri pregledu mnogih stanovanj je v več primerih ugotovila, da nekateri kljub pozivu niso prijavili nezadostno zasedenih stanovanj. Tako je n. pr. Pegan Zdenka, hišna lastnica, Pražakova S, imela od 26. 6. t. l. celo stanovanje, ki ga ni prijavila stanovanjskim oblastem in tako odlegnila več stanovanjskih prostorov. Mestna stanovanjska komisija jo je kaznovala z globo 2000 din. Tudi Saus Mara, Mivka 25, je bila kaznovana z denarno kaznijo, ker ni prijavila nezadostno zasedenega stanovanja.

Poleg teh primerov pa je mestna stanovanjska komisija na svojih sejah razpravljala tudi o nediscipliniranosti prosilcev samih. Mnogi prosilci iz nestrpnosti, ker ni njihova vloga takoj rešena, včasih pa tudi iz resnične potrebe, zasedejo stanovanje brez predhodnega nakazila stanovanjske oblasti. Tako se je n. pr. Majdek Fran, kateremu je bilo na-

kazano stanovanje na Opekarski cesti 25, brez vednosti stanovanjskega urada vseliti v stanovanje na Ruski cesti. Zaradi kršenja stanovanjskega zakona ga je mestna stanovanjska oblast kaznovala z globo 1000 din. Tudi Čeb Edvard, Poljska pot 38, se ni oziral na določbe stanovanjskega zakona in je samovoljno zasedel stanovanje na Poljski poti 38. Ker pa tudi stanodajalec odgovarjajo za vsako nepravilno vselitev, je mestna stanovanjska komisija čisto upravičeno kaznovala tudi stanodajalce, ki so stanovanja oddali brez nakazila stanovanjske oblasti.

Delo stanovanjske oblasti pa zavirajo tudi prosilci sami. Zaradi ogromnega administrativnega dela je mestni stanovanjski urad odprti za stranke trikrat tedensko. Ker pa prihajajo vsak dan tuzeni uradnih ur nešteti prosilci, uslužbeni ne morejo opravljati svojega dela, zaradi česar se rešitev, prošelj zopet zavleče. V interesu prosilcev in v interesu čim hitrejšega poslovanja mestnega stanovanjskega urada je, da prosilci z discipliniranostjo in upoštevanjem navodil pomagajo stanovanjskemu uradu pri njegovem težkem delu.

Le z najtesnejšim sodelovanjem stanovanjske oblasti in vsega prebivalstva bo mogoče uspešno ublažiti stanovanjsko krizo. Vsi, katerim preselitev ni neobhodno potrebna, morajo imeti toliko socialnega čuta, da bodo razumeli, da pridejo v prvi vrsti v poštev najnujnejši prosilci. Vse ostalo prebivalstvo pa lahko pomaga ublažiti stanovanjsko krizo tako, da na masovnih sestankih razisknika vse tiste, ki se niso odzvali določbam stanovanjskega zakona in niso prijavili nezadostno zasedenih stanovanj.

FIZKULTURA

Državno prvenstvo v košarki

»Partizan« (CDJA) : »Kvarner« (Reka) 15:14

V nadaljevanju tekem za državno prvenstvo v košarki so bili doseženi sledeči rezultati: »Crvena zvezda« Beograd — »Makedonija« (Skoplje) 78:10 (39:4); »Slavija« (Zagreb) — »Jedinstvo« (Novi Sad) 27:24 (12:13); »Partizan« (CDJA) — »Svoboda« (Ljubljana) 38:1 (20:1); »Crvena zvezda« (Beograd) — »Jedinstvo« (Novi Sad) 61:17 (33:6); »Kvarner« (Reka) — »Makedonija« (Skoplje) 45:6 (21:6); »Crvena zvezda« — »Slavija« 26:18 (14:7) in »Kvarner« — »Jedinstvo« 24:21 (6:17).

Okrožni fizikturni zlet na Jesenicah

V soboto in nedeljo je bil na Jesenicah okrožni fizikturni zlet Gorenjske. Na raznih prireditvah je nastopilo okrog 500 gorenjskih fizikturnikov in fizikturnice, ki so bili navdušeno pozdravljeni po več tisočglavi množici. Na sobotni akademiji so sodelovala skoraj vsa društva okrožja in so bile vse točke sporeda dobro izvedene. Posebno je ugajala »Katjuša«, ki so jo izvajale članice iz Skofje Loke. Višek akademije je bila izvedba vaj na konjih, ki jih je izvajala naša tekmovalna vrsta s Kufundžičem, Pristovom in Vadnovom na čelu. V nedeljo je bil poster spored na bogato okrašenem fizikturnem igrišču. Fizikturnike sta pozdravila predsednik okrožja tov. Rošar in strokovni sekretar FZS tov. Edi Šerban. V prvi točki je nastopila naša vojska, nato pa so pionirji in pionirke izvajali proste vaje. Gledalci

Turnir v Groningenu

Groningen, 5. sept. V četrnajstem 17. kolu mednarodnega šahovskega turnirja so bili doseženi naslednji rezultati: Botvinnik je kot črni porazil Christoffela in je s tem zopet dohitel dr. Euweja, ki je kot črni s Flohrom samo remiziral. Čeh Kottauer je porazil ameriškega prvaka Denkerja, Šved Lundin pa Madžara Szabakotov je premagal O'Kellyja. Remi sta končali partiji Janovskij-Boleslavski in Guinard-Steiner. Tri partije so ostale prekinjene. Dr. Vidmar ima kot črni proti Stoltzu popolnoma dobljeno pozicijo. Partiji dr. Tartakover—dr. Bernstein in Najdorf—Smislov stojita na remi. Stanje po 17. kolu je: Botvinnik in dr. Euwe 13 in pol, Smislov 11 (1), Szabakotov 10, Flohr, Stoltz 9 in pol (1), Lundin 9 in pol, Najdorf 9 (1), Kotov 8 in pol (1), Denker 8 in pol, dr. Tartakover 8 (2), Kottauer 8 (1), Boleslavski 7 in pol (2), Janovskij 7 in pol, Guinard 6 in pol, Steiner 5 in pol (1), dr. Bernstein 4 in pol (2), dr. Vidmar 4 in pol (1), Christoffel 4 in pol, O'Kelly 4.

Po dovršitvi prekinjenih partij bo imel Smislov najbrže 11 in pol točke, Flohr skupaj s Szabakotom 10, Boleslavski, Najdorf, Lundin in Stoltz po 9 in pol, Denker, dr. Tartakover, Kotov in Kottauer bodo predvidoma vsi imeli po 8 in pol točke. Steiner bo imel najbrže 6 točk, dr. Bernstein in dr. Vidmar pa skupaj po 5 in pol točke.

Punčec, Mitič in Palada na teniškem turnirju v Pragi

Praga, 5. sept. Na mednarodnem teniškem prvenstvu Češkoslovaške je Punčec premagal dr. Ambroža (Češkoslovaška) s 6:9, 6:2, 6:2, Mitič pa Čeha Smolajškega s 6:2, 6:2.

Pred ustanovitvijo okrožnega šahovskega odbora

za mariborsko okrožje sklicuje pripravljani odbor v torek, 10. septembra ob 20. uri v kavarni »Astoria« sejo, katere so najvažnejši udeleženci delegati vseh mariborskih šahovskih sekcij v fizikturnih društvih in sindikatih.

Koncert »Titovih črnih pionirjev« iz Trbovelj

V ponedeljek zvečer je mladinski pevski in recitacijski zbor »Titovi črni pionirji« priredil v veliki uniojski dvorani v Ljubljani koncert. V zboru je 70 pionirjev in pionirk, otrok trboveljskih rudarjev. Od ustanovitve v maju 1945 do danes je zbor priredil več koncertov doma in v drugih krajih Slovenije. Pred kratkim se je mudil na Bledu, kjer je bil gost maršala Tita.

Trboveljske pevce je pozdravil član MO OF. Sledil je pester in dobro izbran spored, ki je obsegal partizanstvo, narodne in umetne pesmi ter recitacije. Zbor je zapel več pesmi: Jakca Aljaža »Triglav moj dom«, Oskarja Klančnika »Vrnitev«, Oskarja Mola »Vršček na klobučku« in istega skladatelja pesem »Štirje letni časi«, rusko narodno »Osamljeno doni zvončke, gorško narodno »Brenčnice in pesem »Soča«. Sledila je revija, ki je z njo trboveljska mladina v vezani besedi in glasbi prikazala življenje partizanskih borcev in slovenskega ljudstva med narodno osvobodilno borbo. V Kajuhovih pesmih in pesmih drugih partizanskih pesnikov smo spremljali partizane od prvih borb in uspehov 1941 leta preko srdihtih sovražnikovih napadov, trpljenja in naporov do končne zmage 1945 leta. Pesem nam je govorila o strahotah, ki jih je slovenski narod doživljal med domovinsko vojno v taboriščih, ječah in na moriščih, govorila pa nam je tudi o trdni veri v zmago in življenje. Drugi del revije je bil posvečen slovenski ženi in dekletu. Mladi pevci in recitatorji so nam prikazali slovensko ženo, kako se je ob strani moža borila za svobodo.

»Titovi črni pionirji« iz Trbovelj so disciplinirani, ugajeni mladinski zbor, ki razpolaga z jasnimi, svežimi in polnimi glasovi. Njihov nastop dokazuje, da so v svoje delo vložili mnogo truda in marljivosti. Dokazali so, kako veliko ljubezen in zanimanje goji trboveljska delavska mladina do

Grški plebiscit v znamenju terorja

Grški listi objavljajo številne podatke o močnem pritisku na volivce

Atene, 5. sept. Tass poroča: Po uradnih podatkih o rezultatih plebiscita, ki so sestavljeni na temelju podatkov, zbranih na 90% vseh volišč je razvidno, da je od 1.394.670 volivcev glasovalo 1.009.300 volivcev za kraljevi povratek.

Republikanski časopisi poudarjajo, da je bil plebiscit falsificiran in dokazujejo to z neštevilnimi dejstvi. List »Vima« piše, da spiski na voliščih št. 36 in 37, ki se nahajata v Atenah vsebujejo volilni spiski 2600 identičnih imen. Časopis citira od tega vrsto imen, ki ne obstojajo in število volilnih lističev ter piše, da so zastopniki Komunistične partije Grčije v zvezi s tem vložili protest.

Dopisnik časopisa »Elefteria« poroča, da se je glasovanje povsod v manjših krajih vršilo pod brezprimernim terorjem. Oboroženi monarhisti so prisilili državljane, da glasujejo za kraljevi povratek. Ti ljudje so celo vdrali v volilne lokale in trgali lističe z oznako

»demokracija« ter pretepali zastopnike republikanskih strank.

Nekateri časopisi so objavili poročila iz Patrasa, v katerih je govora o tem, da so oboroženi monarhisti v vojaških uniformah po večkrat volili. Monarhiste, ki se nahajajo v ječah, so z avtomobili vozili na volišča. Po mnogih vaseh so volivci morali glasovati za kraljevi povratek, ker so proti njim bile naperjene puške.

Časopise pripominja, da se je plebiscit vršil pod hudim pritiskom in terorjem, v Atenah pa so plebiscit potvrdili in izvajali psihološki pritisk predvsem na uradnike.

Časopise opisuje najbolj tipične primere.

Na volišču št. 19 v Atenah so vojaki glasovali brez volilnih kart.

Na nekem drugem volišču so orožniki odstranili iz poslopja, kjer se je nahajalo volišče, zastopnika liberalne stranke.

V proračunskem odseku ministrstva za finance so morali uradniki glasovati v navzočnosti šefa odseka.

Na volišču št. 51 so vojaki glasovali pod kontrolo svojih oficirjev.

V 15. okraju so od vojakov zahtevali, da lističe po glasovanju vrnejo, če bi ti lističi nosili oznako demokracije.

Centralni komitet EAM-a zahteva, da se razveljavi grški »plebiscit«

Atene, 5. sept. Reuter poroča: Centralni komitet EAM-a je sklenil, da bo zahteval od Državnega sveta (Vrhovno sodišče za spore med državljani in državo), naj razveljavi plebiscit o vprašanju monarhije. EAM trdi, da razpolaga z dokumenti, ki dokazujejo potvorbo plebiscita.

ŠOLSTVO

Letnja. Vpisovanje v strokovno šolo bo v nedeljo, 8. septembra ob 9. uri. Vsak plača 100 din kaveje in 40 din vpisnine.

Vodstvo gospodinske šole »Mladika« javlja seznam učenk, ki so sprejete v šolo za šolsko leto 1946-47: Anžlovar Kristina, Babič Vlasta, Batič Marija, Čenčič Majda, Čehovin Ada, Čož Ivanka, Fink Karolina, Geršič Milena, Glas Dragica, Kambič Tatjana, Korosec Matilda, Kosečina Marija, Kozole Vera, Krebelj Antonija, Knez Milena, Kržič Božena, Kuhar Marija, Mikuš Francka, Omerzel Vida, Podobnik Jožefa, Premru Marija, Smrkolj Poldo, Tavčar Mara, Videtič Karolina, Vreček Božena, Založnik Kristina. Pounk se prične 16. septembra 1946 ob 9. uri v prostoriš gimnazije na Viču. Nadaljnja pojasnila daje vodstvo šole vsak dan od 10-11 ure na Viču. — Vodstvo.

Državna glasbena šola v Kranju Vpisovanje bo od 9. do 12. septembra od 9-11 in 14-18 ure v pisarni glasbene šole. Redni pouk se bo pričel 16. septembra 1946. Področnosti na šolski deski. — Ravnateljstvo.

Ravnateljstvo Drž. šole za žensko domačo obrt v Ljubljani, Lingarjeva 4-11. Vpisovanje v 1. letnik oddelka za vezenje, oddelka za klekljano čipko in oddelka za volnene izdelke vsak dan od 8. do 12. ure v sobi št. 10, I. nadstropja. Pogoji za sprejem na imenovano šolo je dovršena osnovna šola, potrebno pa je osnovno znanje ene izmed vrst ženske domače obrti (čipkarstvo, vezenje).

Vpisovanje v državno šolo za zaščitne sestree v Ljubljani, Tyrševa 25. Ministrstvo za zdravstvo podaljšuje rok za vlaganje prošnje za sprejem do 25. septembra 1946. Pogoji: najmanj 4 razrede srednje šole z završnim izpitom in izpolnjeno 15. do 22. leto. Šola bo trajala 4 leta. Opozarjamo na razliko v razpisu z dne 3. VII. 1946, ki je v nižji starostni dobi, kar omogoča dostop v šolo tudi mlajšim absolventkam nižje srednje šole, ki imajo veselje za ta poklic. Šolanje bo brezplačno.

KINEMATOGRAFI

LJUBLJANA, UNION: Sovjetski film »Zdravstvenj Moskva«, tednik. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. **MATIČA:** Ameriški film »Trije bratje«, tednik. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. **SLOGA:** Zaprt. **KODELJEVO:** Sovjetski dokumentarni film »Komsomolci«, tednik. Ob 20. uri. **LETNI KINO TIVOLI:** Francoski film »Werther«, tednik. Predstave ob 19.30 in 21. uri. **MARIBOR, ESPLANADE:** Češki film »Mlada srca«, tednik. **GRAJSKI:** Ameriški film »Ljubavni spomini«, tednik. **LETNI KINO:** Sovjetski dokumentarni film »Osvojevanje Češkoslovaške«, tednik. **CELJE, METROPOL:** Zaprt. **DOM:** Zaprt. **PTUJ:** Španski film »Stari mladenič«, tednik. **KRANJ:** Ameriški film »Kopači zlata«, tednik.

MALI OGLASI

V VEČERNEM VLAKU od Ljubljane do Logateca je dne 31. avgusta t. l. tovaršica Poženel Lada zgubila kovčeg z vso vsebino. Pošten najdilec naj ga proti nagradi izroči imenovani, katera se nahaja v Ljubljani, Delavski dom, Bleiweisova cesta 42.

STEMBAL ELIZABETA, roj. 6. dec. 1908 v Strahovcu, sedaj stanujoča v Iski vasi 102, KIO Iska vas, preključim vse legitimacije na moj naslov kot neveljavne.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE v Ljubljani razpisuje dve mesti opernih korepetitorjev. Pismene poudbe na Upravo SNG, Ljubljana, Gradišče 4/I.

Zgubil sem osebno in O. F. izkaznico ter iste proglašam za neveljavne.

CIZEJ FRANC
Loke štev. 158 — Trbovlje

PRESKRBA

DELITVE ŽIVIL ZA MESEC SEPTEMBER 1946

Potrošniki prejmejo na osnovne in dodatne živilske nakaznice za mesec september 1946 izdane od MLO okrožnega mesta Ljubljane vsa racionirana živila v količinah in na odrezke objavljene v dnevniških časopisih dne 22. avgusta 1946.

Zivila bodo delile vse poslovalnice Nabavne in prodajne zadruge in trgovci Pšenčni zdrob in čokolado ali kakao za otroke do 7 let, čaj za teške in lahke delavce ter mesne in mesne zelenjadne konzerve za teške in lahke delavce ter noseče žene dele samo poslovalnica Nabavna in prodajne zadruge.

Maščoba se deli po možnosti 100 gramov masti, 100 gramov slanine in 1 del olja.

Nabavna in prodajna zadruga in trgovci prevzamejo racionirana živila po slededem vrstnem redu:

7. Nabavna in prodajna zadruga
9. od 8 — Senčar Lado do 8 — Skander Valentin in vsi trgovci iz bivših občin Ježica, Polje, St. Vid in Kozarje.
10. 9. dopoldne od 8 — Skulj Marija do V — Vrbove Ana, popoldne od V — Vrtačnik Alojzija do Z — Zorman Janez in od A — Adamič Marija do B — Bau Anton.
11. 9. dopoldne od B — Belli Ivanka do G — Globelnik Ivan, popoldne od G — Gobeč Peter do K — Kamenski Franc.
12. 9. dopoldne od K — Kapus Marija do K — Krivic Ivan, popoldne od K — Krošelj Ivan do M — Marolt Karol.
13. 9. dopoldne od M — Martinc Franja do O — Oblak Marija, popoldne od O — Očko Emil do R — Rus Josip.

Opozarjamo trgovce, da se strogo drže vrstnega reda, ker bodo blago lahko prevzeli le na določeni dan.

RADIO

569 m — 243 m — 46 m

DNEVNI SPORED ZA PETEK 6. IX.

6. Sovjetske in partizanske koračnice na ploščah — 6.15 Napoved časa, vesti in pregled sporeda — 6.30 Spored slovenske lahke in narodne glasbe (plošče) — 7.15 Napoved časa, vesti, objave in radio kolektor — 7.30-8 v plesnem ritmu (plošče) — 13. Liszi Mazzapp — simfonična pesnitev (plošče) — 13.15 Napoved časa, vesti in objave — 13.30 Soli za vurliske orgle in za kitaro (plošče) — 14. Slovenske narodne peje Božo Groselj, na harmoniko ga spremlja Avgust Stanko — 14.15-14.30 Napoved časa in poročila — 19. Literarna ura: Iz knjige Frančeta Bevka »Pravica do življenja« here član Narodnega gledališča Jože Gale — 19.30 Oudaja IZOS-a: O obrtno-prodajniških združenjih predava tov. Danilo Puc — 19.45 Nekaj ariz iz opere Musorgskega: »Boris Godunov« (plošče) — 20. Napoved časa in poročila — 20.10 Mjaskovski: Sonata za delo in klavir op. 12. Izvajata čelist Čenda Sedlbauer in pianist prof. Pavel Sivie — 20.30 Koncertni orkestri izvajajo krajše skladbe (plošče) — 21. Ljudska univerza RL: Mladina vprašuje — znanost odgovarja (tov. Kuznetsova: »Lahko govorimo o usodi« P. Gornj) — Vsek je svoje sreče kovač — 21.30 1660 vojaški zbori: Zbor JA »Srečko Kosovel« zbor bolg. armade p. v. Dragana Prokopjeva in Centr. drž. zbor Albanije — 22. Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 22.15 Schumann: Kvartet v A-molu izvaja Tržaški godalni kvartet (Simoneo Baldassare, Samuel Harry, Luzzato Sergio, Gasperlin Nereo) — 22.40-23 Arnold Bax: Vrt na čarobnem otoku Fandu (plošče) — Balfour: Pastirjev ples (plošče).

SPREMEMBA VOZNEGA REDA

na avtobusni progi Rakek-Cajnarje—Nova vas

Z 9. septembrom t. l. se spremeni vozni red na omenjeni progi takole:

Ob torkih in petkih bo odhajal avtobus že ob 15.30 uri iz Rakeka s prihodom ob 16.20 uri v Cajnarje.

Ostale dni pa bo vozil kot do sedaj, ob 20.45 uri odhod iz Rakeka in ob 21.33 prihod v Cajnarje.

Eno leto po japonski kapitulaciji

Ameriške okupacijske oblasti podpirajo prizadevanja ameriških poslovnih krogov na Japonskem

Moskva, 5. sept. Tass poroča: Minilo je leto dni, odkar je podpisan akt o kapitulaciji Japonske. Kakšni uspehi so bili doseženi v tem letu? — tako sprašuje Markov v »Pravdi« in dodaja:

Kljub izjavi uradnih ameriških predstavnikov in samih Japoncev, se rezultati »radikalnih sprememb«, do katerih je baje prišlo v Japonski, ne morejo smatrati za zadovoljive. Obstojajo mnogi stvarni znaki, da se ne izvršujejo osnovne zahteve v pogledu demilitarizacije, da se ne uničuje skladišč orožja.

Istočasno se v osnutku mirovne pogodbe o razoroževanju z Japonsko, ki so ga izdelali Američani, popolnoma ignorira potreba gospodarskega in političnega uničenja Japonskega imperializma. Japonska agresija je globoko zakoreninjena v japonskem gospodarskem sistemu, ki ga vodijo industrijski in finančni monopoli — zaibaču in veleposestniki. Stvarno izvajanje postdamske deklaracije, sistem gigantskih japonskih, finančnih in industrijskih koncernov — zaibaču — je ostalo nedotaknjeno. Vsak-

do bi lahko rekel, da je uničenje japonskega vojnega potenciala nemogoče, če se ne likvidirajo tudi japonski monopoli. Toda tudi uničenje japonske imperalistične agresije je prav tako nemogoče brez obnove celokupne japonske politične strukture.

Ameriške okupacijske oblasti podpirajo dvigovanje ameriškega kapitala v Japonski, s pomočjo katerega bodo dobili v japonskem gospodarstvu gospodovalen položaj. Po časopisu monopolističnih trustov »Wall Strod Journal« se nahaja sedaj v Japonski okoli 1000 ameriških gospodarstvenikov in poslovnih ljudi, ki si prizadevajo osvojiti gospodovalen položaj na področju investicij kapitala v trgovini, a ameriške okupacijske oblasti »pripravljajo teren za ameriške poslovne ljudi«. Baron Miču in drugi japonski monopolisti so pozdravili te ameriške investicije. Sodelovanje med ameriškim kapitalom in japonskim monopolom osvetljuje razloge za blago postopanje okupacijskih oblasti z zaibaču.

Dežele britanskega imperija zahtevajo od Italije 10 milijard dolarjev za reparacije

Rim, 5. sept. (Tass). List »Unità« poroča, da znaša po memorandumu, ki ga je britanska vlada predložila tajništvu mirovne konference, reparacijska vsota, ki jo zahtevajo od Italije Britanija, njeni dominion in kolonije, 2880 milijonov funtov šterlingov, kar je enako 2592 milijardam italijanskih lir po uradnem tečaju ali približno 10 milijard dolarjev.

Ta vsota je enaka vsem dohodkom italijanske zakladnice v šestnajstih proračunskih letih. Število, ki je navedeno v memorandumu, ne vključuje izdaje okupacijskih lir v vsoti 1,3 tisoč milijard, ki jo mora prav tako nositi italijanska vlada. Z izjemo 100 milijonov funtov šterlingov pomeni v memorandumu navedena vsota, da bo »del stroškov, ki jih je imela Britanija v drugi svetovni vojni, morala nositi Italija«. Omenjenih 100 milijonov funtov šterlingov je razdeljenih takole: 70 milijonov — povračilo za trgovske ladje, ki jih je potopila Italija, 29 milijonov — povračilo škode, ki so jo italijanski bombniki povzročili na Malti, 1 milijon — povračilo za izgube, ki so jih utrpeli britanske kolonije.

Govor Višinskega

Pariz, 5. sept. (AFB). Najvažnejša komisija mirovne konference, ki razpravlja o političnih in teritorialnih klavzulah osnutka mirovne pogodbe z Italijo, se bavi sedaj z jedrom najbolj perečega vprašanja te konference — s problemom Trsta.

Višinski je v svojem ognjevitem in često zbadljivem govoru, ki je trajal vse jutranje zasedanje, zavračal zgodovinske in ostale argumente, ki jih je navedel italijanski ministrski predsednik De Gasperi na plenarnem zasedanju konference in nato Bonomi v komisiji v prid »italijanstvu« Trsta.

DNEVNE VESTI

PRIMORSKE SIROTE PRIDEJO V MARIBOR — IZBERIMO JIM NABOLJŠE REJNIKE

V Mariboru bo koloniziranih večje število primorskih otrok, ki jim moramo preskrbeti dobre rejnike. Vse one, ki bi bili pripravljeni prevzeti enega izmed teh otrok v oskrbo, prosimo, naj se prijavijo takoj na svojih četrtih (sec. zdr. odsek). Otroci bodo oddani rejnikom le v mestu. Pokažimo na ta način, da smo vredni naše Primorske.

Ministrstvo za gradnje opozarja vse graditelje in gradbene gospodarje, ki so v smislu pojasnila, objavljenega 2. julija t. l. v dnevnikih, dolžni pošiljati redna mesečna poročila o stanju gradbenih del, da v predpisnem roku brezpogojno pošljejo izbrano poročilo po obrazcu MG.

Iz zdravstvene kolonije Portoržo se vrne otroci iz Kranja, Jesenice, Kamnika in Vrhnike v Ljubljano v soboto, 7. t. m., med 8. in 10. uro zvečer. Delegati OLO naj jih prevzamejo na Solski polikliniki v Ljubljani v nedeljo, 8. t. m., zjutraj. — Otroci iz Kočevja. Trebnjara, Krškega, Novega mesta, Črnomlja, D. M. v Polju, St. Vida in Ljubljane pa se vrnejo v ponedeljek zvečer ob istem času; delegati LO naj jih prevzamejo v torek, 10. t. m. na Solski polikliniki v Ljubljani.

Društvo slovenskih književnikov obveša svoje in člane vseh umetn. društev, da bo danes, v petek, ob 8. uri v društveni sobi kavarne Union redni sestanek, na katerem bo tov. Regent Ivan govoril o temi »Današnje naloge umetnika«. Vabljeni!

Kitaristi bodo v dobrodelne namene priredili v petek 6. t. m. ob 20. uri v dvorani na Sv. Jakoba trgu prijeten večer vsem prijateljem resnično dobre glasbe.

Ljubljanska Drama potrebuje za novo sezono večje število stativov. Interesenti naj se javijo v soboto, 7. t. m. ob pol 12. v Drami.

POIZVEDBA

V petek, 30. pret. m., je utonil moj sin v Savi pri Vikrah. Starost 5 let. Bil je obločen v kratke blačke in srajco. Prosim one, ki najdejo njegovo truplo, naj sporoče na naslov: Peclaj Jože, Vikra 16, ali na telefon St. Vid pri Ljubljani št. 44.

Glavni urednik Ivan Bratko, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Naslov uredništva, uprave in tiskarne »Ljudske pravice«: Ljubljana, Kopitarjeva 6. — Telefon 23-61—23.65. Št. ček, računa 16.690. Tel. štev. za naročnino »Ljudske pravice«: 30-30, Mišoslovska cesta 5.

Diskusija o plačilu italijanskih reparacij Sovjetski zvezi

Pariz, 5. sept. Posebni dopisnik Tanjuga poroča: Kot je bilo že sporočeno, so doživeli stalni poizkusi delegacij štirih britanskih dominionov — Avstralije, Kanade, Južne Afrike in Nove Zelandije — da bi preprečili plačilo italijanskih in rumunskih reparacij Sovjetski zvezi, popoln neuspeh. Komisije mirovne konference so odobrile one člene osnutka mirovni pogodbe, v katerih se odreja višina reparacij Sovjetski zvezi ter izrecno navajajo viri za izplačilo teh reparacij.

Toda, ker je avstralska delegacija pretrpela neuspeh glede tega vprašanja, se je poizkušala takoj revanžirati. Ponovno je namreč postavila predlog o ustanovitvi reparacijske komisije za Italijo. Tokrat

je bila formulacija njenega predloga še bolj zapletena.

Avstralska delegacija je predlagala, da se ustanovi in določi postopek, po katerem naj bi reparacijska komisija predstavljala in zamenjavala italijansko vlado. V tem amandemenu je rečeno, da naj bi predstavljala količina in vrsta blaga, ki naj bi se dobavilo Sovjetski zvezi, predmet sporazuma med vlado Sovjetske zveze in reparacijske komisije, ne pa med italijansko vlado in vlado Sovjetske zveze, kot je to predlagal Svet ministrov za zunanje zadeve. Ta čudni predlog je naletel na odločen odpor delegacije Sovjetske zveze in številnih drugih delegacij.

Dopisi »Ljudski pravici«

LJUBLJANA
Delavci mostovne delavnice odstranjujejo staro železo

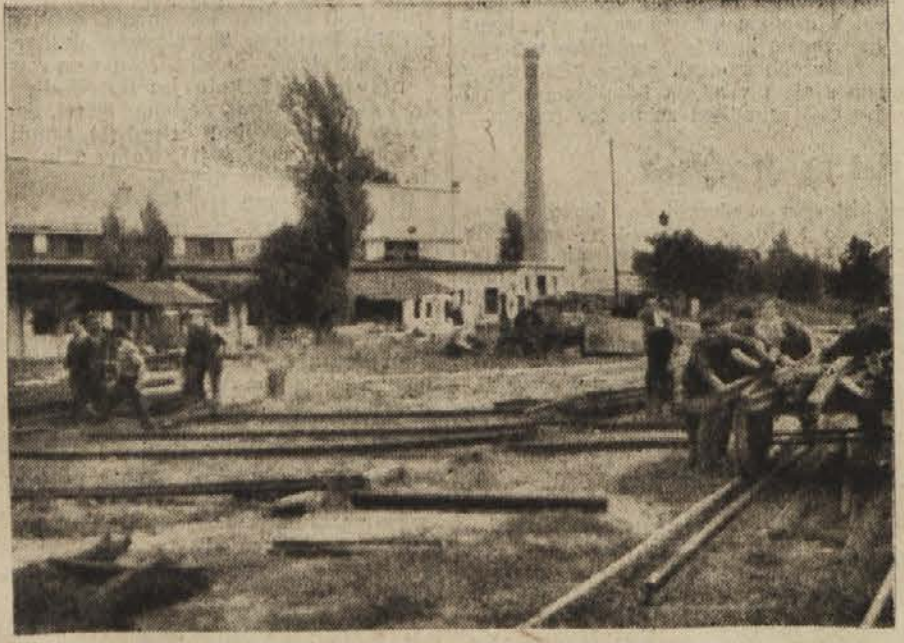
Poleg igrišča FD Železnica stoji Mostovna delavnica državnih železnic. Okoli te delavnice je ležalo vse vprek staro železo, krive tračnice, pokvarjene lokomotive, drzine; skratka, okupator je pri Mostovni delavnici napravil skladišče pokvarjenega železniškega materiala.

Uslužbenci so s prostovoljnim delom zasuli zaklonske, nato pa so sklenili, da bodo vsak teden 3 ali 4 ure odstranjivali staro železo. Samo v avgustu je 45 delavcev napravilo pri čiščenju terena okoli delavnice 654 prostovoljnih ur. Odstranili so krive tračnice in jih z vozlički prepeljali na primernejše mesto. V enem popoldnevu so prepeljali tudi do 800 m tračnic. Poleg tega je 10 delavcev z gradbenim dvigalom odstranilo pri delavnici ležečo 10 ton težko lokomotivo. Poleg čiščenja terena okoli delavnice pa popravljajo in na novo izdelujejo različno poljsko orodje za naše podeželje. Pri nobenem delu jih ne moti pomanjkanje materiala. Če jim primanjkuje orodja, si

ga sami napravijo iz starih kosov železa. Poleg tega hodijo tudi na prostovoljno delo v vas Sv. Križ nad Senožeti. V delavnici imajo posebno sobo za študijske sestanke, kjer so imeli že več poučnih predavanj. Pretekli teden so imeli predavanje s skioptičnimi slikami. Pa tudi v fizikulturi se pridno udeležujejo. Ponos Mostovne delavnice pa sta udarnika Marolt Ivan in Plestenjak Dore. A. Č.

ŠMARTNO PRI SLOVENJGRADCU. — Službena pot me je zanesla v Smartno. Ljudje za voljo in požrtvovalnostjo obnavljajo požgano šolo. Otesali so že les za ostrešje, treba ga je samo še dvigniti na stavbo in šolsko poslopje bo pod streho. Skupaj delajo vsi, mladina, žene, kakor tudi 60 letni starčki. »Sedaj ni čas za počivanje, ko bomo gotovi, se bomo pa vsi skupaj veselili našega uspeha,« so mi dejali. A. R.

ZIDANI MOST. — 1. septembra t. l. je mladina Zidanega mosta imela svojo prvo kulturno prireditev, ki je bila zelo dobro izvedena. Dobiček prireditve je bil darovan za zgraditev porušenega Mladinskega doma. Lado

Delavci mostovne delavnice v svojem prostem času prostovoljno prevajajo staro železo.